

Пурнаҗа, җәршыва юрат, таван халәх мәнше чәрә, җавна юрат!

ТУСПАХ

НУРЛАТ РАЙОННЕН ОБЩЕСТВАПА ПОЛИТИКА ХАСАЧӘ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА НУРЛАТСКОГО РАЙОНА

Хаҗат 1931 җулхи июлән
9-мәшәнче тухма пуҗланә.

№30
(4599)

1998 җулхи март (пуш)
уйахән 18-мәшә, юнкун

Паләртнә
хакпа.

Төлпулу хыҗҗән

“Әсир тәнчере пурри пите лайах”

Ф.Р.НОГУМАНОВА,
район - администра-
цийән пуҗлахән җумә.

- Делегаци валли про-
грамманна мартән 5-
мәшәнче каҗранах
җаҗчә. Эпир Тетеш
районән представи-
теләсемпе пәрле авиа-
строительсен райо-
нәнчи моторсем туса
каларакан заводра пул-
са, унта вай хуракансен
ёҗ условийәсемпе пал-
лашрәмәр, музейра пул-
са куртамәр. Төлпулу
уяв сәтелә хушшинче
кәмәллә калаҗса ларни-
пе вәҗленчә.

Мартән 6-мәшәнче
Тутарстан Республикн
Патшаләх пыҗак кон-
церт заләнче Президе-
нтпа тел пултәмәр. Мин-
тимер Шарипович
ашәһәр саламлани пир-
кашнине хумхан-
гарчә. Унтах “җул-
таләкри хәрарәм” кон-
курсән итоҗсене
пәтәмлетрәҗ. Пирәншән

ыра самантсем сахал
мар пулчәҗ: пирән хә-
рарәмсем, тәпрен ил-
сен, Л.Н.Газизуллина,
Ф.Я.Мухамметова,
Л.Ю.Хайруллина җак
конкурса хушһанса,
малти вырәнсене
йышһаймарәҗ пулин-
те, Президентән сәма-
нхәсем чәрене хуҗатрәҗ.

Уяв каҗә конперт но-
мерәсемпе пуянччә, пи-
ре пыҗак саванәҗ күчә,
кәмәлә җәклерә.

В.Г.ХОМЕНКО, рес-
публикәри “Тутарстан
хәрарәмсем” организа-
цин районти хәрарәмсен
совечән председателә,
Пенси фончән районти
тәп уполномоченийә.

- Пире, хәрарәмсене,
столица чи хаклә хәна-
сем пек кәтсе илчә. Пре-
зидентпа тел пулни пите
чаплә иртрә. Унан каш-
ни саманчә, кашни ме-
ропрятийә хәрарәм-
аннене, хәрарәм-ёҗсене
мухтаса аслаларә,

Тутарстан Республикн Президентчә
М.Ш.Шаймиев Хәрарәмсен кунә - Мартән
8-мәшә умен республикән чи тивәслә те ак-
тивлә представительницемпе төлпулусем
иртгерессе йәлана кәчә. Кәҗал җак чаплә
төлпулава пирән районтан 6 сын хушһанчә.
Эпир вәсенчә хәш-пәринчә унта пулса ир-
тнине паллаштарма ыйтрамәр.

пыҗака хуҷә. Хәрарәмән
җәмьери, обществәри
рольне пыҗак хак пачәҗ.
“җулталәкри хәрарәм”
конкурс та пирән хә-
рарәмсен потенциаллә
майәсене, вәсен ак-
тивләхне паләртассине
пәхса хәварнаҗчә.

Н.В.КОННОВА, 2-
мәш номерлә школ-гим-
назин физика учителә,
Соросовски премийән
лауреачә.

- Төлпулу асран тух-
ман шухәш-кәмәл
суратрә. Вәлпирән Пре-
зидентән ыркәмәл-
ләхне, унан аслаләхне
туйма май пачә. Минти-
мер Шарипович хә-
рарәм-анне, йәмәксем-
пе аппасем җинчә кал-
ланә май, вәсене җав-
тери хисеплени сисәнчә.
Төлпулу икә чәлхепе
пычә, хуҗсар, чун-чәре-

рен, кашни наци пред-
ставительницине пәр
пек хисеплесе тимләх
уйәрни паләрчә. Хә-
рарәм хәйәнне юнашар
чән-чән арсын пулсан
кәна хәйне теләйлә ту-
ять вәт-җак пәрре пәхма
ансат чәнләх пирән
Президент тухса ка-
лаҗнинче те илтәнчә.
җакә тепәр шухәш сурат-
тә: тен, малаһне
“җулталәкри арсын”
конкурс йәркелемелле?
Кунта та хәрарәмсен
паләрнә пулчәҗчә. Эпә
кәна мар җапла шу-
латәп. Пәтәмәшле кала-
сан вара, төлпулу
маншән чән-чән уяв
пулчә, манра ыранхи
куна җирәп шанәҗ туйәмә
суратрә. җапла хавхалан-
тарма пире, хәрарәмсе-
не, кашт тимләх уйәрни
те җителәклә вәт.

“Нурлат сәте” “җәралат”

Районти хуҗаләхсен-
че туса илекен сәт
сулаҗә, малтанхи пе-
кех базисринчә җәллә-
рәх тәраканскер, җин-
чә калаҗмастпәр кун-
та. Сәмах “Нурлат сә-
те” АО акционерәсен
путне суту-илу тәва-
кан хәш-пәр органи-
зацисенче кәскетни
җинчә пырать.

Эпир пәлнә тәраҗ,
җак акционер общес-
твине пәлтәр суркунне
туна, җавән чухнех
тупаша продукци туса
каларакан, ёҗлесе
хәтәрлекен тата сута-
кан предпритисем
хушшинче пропор-
циллә пайлама калаҗса
татәлнә. Иртнә эрнере

пулнә акционерсен
пухәвәнче вара ASSO-
циаци совечән, пур-
наҗлакан совечән, рев-
комисси, бухгалтери
составәсене кәна мар,
АО Уставне те пыҗак
улшәнусем кәртнә.
Халә җәнә положени-
пә сутнин тупашән 64
процентне хуҗаләхсе-
не куҗарәҗ, 32 процентчә
сәт-су комбинатәнче
юлә. җак вәхәтран ком-
бинат хәйән патәнче
туса хәтәрленә сәте та-
та сәт продукчәсене
хәйән магазинәсем
урлә сутә. Малтанхи
положенипә вара
тупашән 8 процентчә
сутакан организаци-
сенче юлатчә.

Эпә җар җынни пуләттәм...

Вәренме аҗта каймал-
ла? Мәнле професси
суйласа илмелле? Кам
пулмалла? җак ыйту-
сем халә ытларах асла
классенче вәренекен-
семшән җивәч тәраҗсә,
экзаменсемчә вәхәт
нумай юлмарә. Пәр ен-
чен, асла, ятарлә вә-
рену заведенийәсем
халә нумай - хәт
хәшне суйла. Анчах
халәх вәхәтра асла
шула вәренме пурте
кәреймәҗсә вәт-ха. җар
вәрену заведенийәсен-
че вара вәтам пәлүллә
җамрәксем пурте

вәренме пултараҗсә,
паллах, кәмәл тата
сывләх пулсан ёнтә.
Шәпах җак ыйтусемпе
ёҗләҗсә халә җар ко-
миссариачән ёҗсәнәсем:
хәйсен пурнаҗсәне җар
ёҗсәне җыхантарас те-
кен җамрәксене
йышһанәҗсә.

Вәрену заведе-
нийәсем Раҗсейре пур
җәрте те пур. Халәх
вәхәтра вәренме каяс
текен 15 яша паләртнә.

1981 җулта суралнә
тата асларах яшсене
йышһанәҗсә.

* КУН хыҗҗән КУН

Тутарстан продукцийә - Ёпхуре

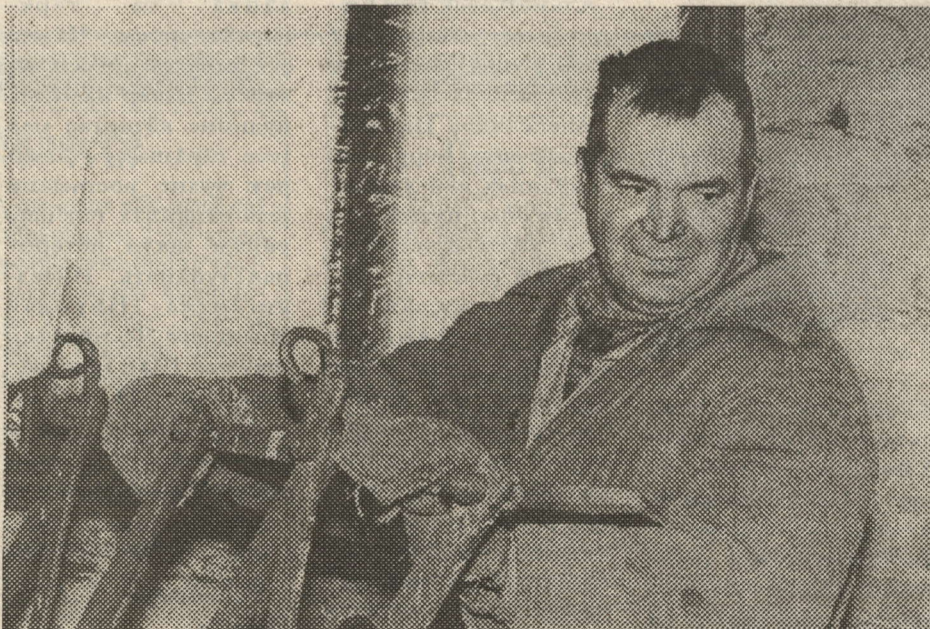
Ёпхуре “Агро-98” пәтәм тәнче выставки пулнә.
Унта Тутарстан предпритийәсем те хушһаннә.

“Казанский мясоком-
бинат” акционер общес-
тви выставкәра җәре
яхән төрлә продукци
кәтарнә. Вәсен хуш-
шинче тәтәмленә
“Ойогус” лашан аяк
шәмми, сурма тә-
тәмлетнә “Тукрык” та-
та “Татарстан” кәлпас-
сисем. “Казанский мо-
лочный комбинат” ак-
ционер обществи Ёпху-
ре хуҗансем таҗсанах
җиекен сырсене, ирис-
сене, шерпетсене кәна
мар, җәнә “Здоровье”
муса, “Лакомка”

пастәна, “Байрам”
тәпәрчә тортне кәтар-
нә. “Заря” акционер
обществин те хәйән па-
вильонә пулнә. Раҗ-
сейри кондитерсен фаб-
рикисен шутәнче “За-
ря” пирвайхи чаплә
тәҗеткене кәрет. Вәл
выставкәра хәй кәлара-
кан мәнпур продукцие
тәратнә. Вәсен хушшин-
че “Мой Татарстан”,
“Сабантуй”, “Любимый
город” сувенир на-
борәсем, “Алтынчә”,
“Петрушка” шоколад
конфечәсем.

Тимәрсә ёҗән астаҗи

Тимәрсә профессийә
ялта яланах кирлә
пулнә. Акә халә те,
җәннине туялма май
җуккипе юрәхрап тухнә
техника хәйсен вәйәне,
тимәрсә пулашнине
юсаҗсә. Ку ёҗ тәләшпе
лайәх специалист пур
хуҗаләхсене вара
йәмсанмалли кәна
юлать. Хресченсен
хуҗаләхсән “Игенче”
ассоциацийәнче Вазых
Валиахметов тимә-
рсән ёҗсәне пите
кәмәллә. җак астаҗән
алли витәр мән чухлә
тәрлә деталь ир-
тмест пулә, вәл
хушһаннине ял хуҗаләх
техникине ёҗе юрәхлә
тәваҗсә, вәл хәй
тәллән чылай ёҗ
пурнаҗлать. Сурхи хи-
ре пәрремәшәсем пулса
илсе тухакан сүресене
те тимәрсә ләҗсинче
кәна юсаҗсә. Вәсене
майланә вәхәтра Ис-
лам Галимовпа Тагир

Сунгатуллин, каярах
Айрат Фахреев та
вәйәсене шеллемәсәр
тәрашнә. Сәякәсем-
пе культиваторсене
юсакансем те ма-

шинәсен кукарайнә де-
таләсене тимәрсә ләҗ-
сине илсе пынә. Халәх
вәхәт тәлне җаклатса
ярсә ёҗлемелли хәтәр-
сене юсаса пәтеринче

Вазых Валиахметовән
түпи пыҗак.
Ўкерчәкрә: В. Валиах-
метов.
Н . А з и з о в
сәйүкерчәкә.

Йүнә хакпа җыраңса юлма васкәр!

Районти тухса тәракан “Дуслык”
 (“Дружба”, “Тусләх”) хаҗата 1998 җул-
хи иккәмәш сурсуллаха йүнә хакпа
җыраңтарасси җинчә пәлтәретпәр.

җыраңтару мартән 16-мәшәнчә
тытәнса 25-мәшәҗчә пырать. җыраңта-
ру хакә - 19 тенкә те 40 пус (җәнә
уксана).

Хаҗата районти җыраңу узеләнче, поч-
та җыраңавән мәнпур уйрәмәсенче
җыраңма пулать.

Хисеплә вулакансем, әсир пирән хаҗата
чи йүнә хакпа җыраңса, яланах район
хыпарәсене пәлсе тама пултараҗар!

ПРОФСОЮЗСЕМ ХАЙСЕН ПРАВИСЕНЕ ХУТЭЛЕССЭ

Селекторла канашлава Раçсейри профсоюзсен лидерё Шмаков урб. Вэл тухса калашнинчен сак паларчё: Раçсейри профсоюзсен протест акцине ирттернин сáлтавё - ёç сыннисене ёç укçине вáхáтлá тóле-менни. Иртнё сул мартáн 27-мёшёнче ирттернё Пётём Раçсейри протест акцийё хáйён тёллевне пурнáслайман: ку йиту тёлёше нимёнле улшáну та палáрман. Пачах урáхла, ёç укçи парáмёсем сак вáхáтра тата та уснё, ёç суки пáшáрхантарать. Çавáнна та кáсáлки протест акцийё анлáрах иртё, мёншён тесен Раçсейри финанспа экономика лару-тáрэвё йывáр-ха, ёç сыннисен пурнáс условийёсем кунран-кун япáхланаçсё. Апла пулсан, ёç укçи парáмне ситес вáхáтра тóлесе татасси тён требовани шутланать.

Раçсейри профсоюзсен ирёлё федерацийё апрелён 9-мёшёнче Пётём Раçсейри протест акцине ирттересси синчен пёлтерчё. Çакна май ун тёлне хатёрленессипе сыхáнна йиту-сене сýтсе явма чёнсе, вэл мартáн 11-мёшёнче селекторла канашлу ирттерчё. Районти сыхáну узелне те районти профсоюз комитечёсен председателёсем килчёс.

Мускав, Санкт-Петербург, Рязань, Иркутск, Алтай, Хабаровск, Воркута... Çаксем, тата йтти чылай хула селекторла канашлава хутшáнна - унта митингсем, пикетсем иртессё, ёç сыннисем апат йышáнна пáрахаçсё... Шахтерсем, учительсем, врачсем тата йттисем... Вёсем пурте акци ирттерессипе килёше, áна пётём сёршывёпе ирттерме хатёрленни синчен пёлтернё.

Тутарстан Республикин профсоюз федерацийён председателё Ф.Гайнуллина та сак шухáшпа килёшни синчен пёлтерчё. Пирён

республикара лару-тáру йтла йывáр марха ёнтё. Çапах, вэл палáртнá тáрах, Тутарстан Республикин экономикинче лару-тáру лайáх енне кáшт улшáннинне пáхмасáр, юлашки вáхáтра граждансен конституци прависене час-часах пáсни сисёнет. Уйрáмах промышленносте сферинче, ял хушáлáхёнче... Иртнё сулхипе танлаштарсан, ёçри хирёçусен шучё 10 хут уснё.

Республикари профсоюз органёсем сýрёлкёх кáтартнинне палáртса, вэл ёç сыннисен прависене хутёлессинче вёсен

вйтёмё тата пёлтерёшё пысáках марри синчен каларё, ёç укçин парáмёсене тóлесе татассипе сыхáнну йиту-сене татса пама Тутарстан Республикин Президентне М.Шаймиева кáна шаннинне пёлтерчё. Ун хыçсáн, республика профсоюзёсен коллеги решенине тёпе хурса, апрелён 9-мёшёнче ирттерме палáртнá акцине ир-лама чёнсе каларё.

Нурлат районне илсен вара, пирён ёç укçи тóлессипе ёçсем республикари ил лайáхрах. Шáпах сак шухáшпа палáртса хáварчёс район администратийён пуслáхён сýмё Ф.Р.Ногуманова тата АПК профсоюзёсен председателё Г.К.Пакшин, селекторла канашлава хутшáннаскерсем.

Хресченсен хушáлáхёсен ассоциацийёсенчен чылайáшё 1997 сул пухса илнё тыр-пула сутнá укçа-

тенкёпе ял сыннисене парáман пёр пайне парса татнá. Пысáк парáмлá "Сельхозтехника" АО, "Агрохимсервис" АО, МТС та вáхáтра йывáр лару-тáруран тухмалли сул-йёр тупнá. Хáш-пёр промышленность объекчёсенче вара сак йиту чылай сивёч тáрать. Тёлсёлхрен, сахáр завочё (парáм ноябрьтен усет) вáрман хушáлáхё, машинáсем тáвакан завод, малтанхи МСОН мёнпур строительство организацийёсемпе подразделенийёсем, 127-мёш ПМК, "Агропроммехмонтаж" АО тата йтти предприятисем ёç укçине тóлес тёлёше пысáк парáмра. Çакáнтах "Нурлатнефть" НГДУ тата "Нурлатнефть-шырав" ООО та кёресчё.

Пётёмёшле районти ёçсен лару-тáрэвне шута илсе, канашлава хутшáннисем сакáн пек калáса татáлчёс: Раçсейри профсоюзсен протест акцине хутшáнмасан та юрать, сáпах та парáмлá предприятисенче духусем ирттермелле.

Ф.ЗИЯТДИНОВА.

Пултарулла ачасем

РОО хыпарёсем

Пултарулла та талантлá ачасем синчен сáмах хускатсан, чи малтан эфир áслá шухáшлáкан, лайáх ташлáкан тата юрлáкан ачасене аса илетпёр. Шел пулин те, сакáн пек пултаруллах пурин те пулмасть, сáвáнна та шул сулне ситмен ачасен учреждениёсенче ачасене аталантарассине пысáк тимлёх уйáрсан тата вёсен пултаруллахне вáхáтлá асáрхасан, вёсем валли мёнпур условисем туса парсан питё лайáх пулмалла. Çакна Нурлатри условисенче те тума май пуррине нумаях пулмасть "Сказка" шул ача сáчён бази синчиртнё ача-пáча сáчёсен заведующийёсен методика пёрлешёвён черетлё ларáвне хутшáнанаксем хáйсем курса ёненчёс. Кунта вёсем хáйсене халап тёнчине лекнё пекех туйрёс: вёсен умёнче ахаль туратсенчен тунá тёрлё япаласем, чечексем, стенасене пёлсе капáрлатнá, ачасем пурте илемлё тумланнá. Малтан вёсем Н.В.Сакаева воспитательничáн вáтам группинче усá занятире пулчёс. Ачасем "Ачасен хёллехи вáйисем" картина пирки хáйсен шухáшине пёлтерчёс: вёсем хáйсем сáнаш шухáшлама пёлнине кáтартрёс. З.З.Арсланбекова воспитательница "Телефон" темáпа ирттернё заняти те интереслё пулчё, сакá ачасен творчествалла активлáхне усетерет. Н.А.Аввакумован урокё тата та илёртёллё пулчё, кунта актер áстáлáхё тата музыкапа театр пултаруллахё палáракан ачасем "Ёç вáрманта пулса иртнё" музыкалла халап кáтартрёс. Вэл пурне те килёшрё. Музыка ертýси С.Н.Пратестене йёркеленё ачасем кáтартнá концерта та пурте кáмáллáса, чунчёререн сáвáнса пáхрёс. Учрежденин воспитателёсемпе педагогёсем декорацие пёлсе капáрлатни тата ачасен илемлё тумё те вёсен ёçёнче пысáк вырáн йышáнчё. Кёскен каласан, "Сказкара" ачасен пултаруллахне палáрта тата аталантарма пёлесчё.

Р.ГИНЯЕВА.

"ОПТИКА" сынсене кирлэ

Пирён хулари хáш магазинан аналогёсем суказине пёлетёр-и эсир?

Тёрлё шухáшласа пáхрёр-и? Тёрёс, ку "Оптика". 94-мёш номерлё аптека сýмёнчи сак пая 1970 султа йёркеленё, анчах халё те вэл районта куслáхсем хатёрлекен пёртен-пёр вырáн шутланать.

Çавáнна та сак ирёкех мар пёчёк магазинта пысáк черет пулмасаң та, унта закзчиксем килсех тáраçсё. Пёрисем куслáх харшине тёлпён суйлаçсё, теприсем хатёр заказа илсёсё, виçсёмёшёсем линзасем пáхаçсё. Куслáх харшисем вара халь яланах пур, оптикáра сире Англири "Vision" фирман, Италири "Borsalino" е нимёссен "М.Бадер" фирман 30 тенкёлли-сене (деноминациленё укçапа) сёнёс. Кунта ёçлекенсем заказсене талáк хушшинче пурнáслассё, сáвáнна та "Оптика" синчен лайáхпа кáна калáсаçсё. Коллективра хёрарáмсем кáна ёçлес-

сё: Александра Цыганова заведующи, Татьяна Агапова сутуçá, куслáхсем пухакансем Вера Моисее-

вапа Татьяна Кочнева. Вёсенчен кашни хáйсен ёсне питё лайáх пёлет, вáхáтлá та паха тáвать. Магазин хáйён программинне áнáслá пурнáслать - куслáх ас-лисене те, ачасене те, сáплах операци хыçсáнхисене те кирлё. Çак пёчёк коллектив 1997 сулхи тавар

сáврáнáшине 109 процент пурнáсланá, сáпла майпа тупáш сýмне 22 миллион тенкё (кив-випе) хушáнна.

Куслáхсен чи йунё хаке 50-55 тенкё. Хаклáрах заказсем те пур - 180 тенке сити. Кёскен каласан, ку закзчикáн енчёк шайёнчен килет. Оптиксем шутланá тáрах, ял сыннисемшён 50 пинтенкё те хаклá. Анчах та магазинта хаксене улáштараймаçсё - кун-

та преискурантсене Хусанти "Оптика" суту-илýпе производство предприятийё ОООран илсёсё.

Сервис лайáх енне улшáнать, витринан кёлёнчи айёнче куслáхсем валли тёрлё "хваттерсем" тата сёмсе замша салфеткасем курма пулать. Куслáх харшисене тата йтти таварсене "сáврáнáш" майёпе: Аксу - Чистай - Альметьевск тата йтти сёртен уйáхра икё хутран кая мар илсе килсёсё.

Александра Николаевна кунта пёрремёш кунранпах вáй хурать, пысáк опыт пухнá. Вэл тата унан ёстешёсем юлашки сулсенче ачасем валли куслáх йт-ларах туянинне асáрхаçсё, сакна вёсем районти тёл больницáра ача-пáчасен окулисчё ёслеме тытáннипе тесе шутлассё. Шулта вёрене-кенсене халь тёлпёнрех тёрёслессё, "Оптикара" маларах вёсем валли йунё, сáврака куслáхсем туянна пулсан, халь вара - астигматикаллисене. Ку

тёлёшпе оптика йывáртарах: кёлёнчисене уйрám градуспа тумалла. Кáткáсрах заказсене пурнáслама Хусана е Чулхулана ярса параçсё. Ун чухне вара заказа вáхáтлá пурнáсlassи Нурлатри оптиксенчен килмест.

Коллективра ёçлё лару-тáру хушаланать. Кунта пёр-пёрне áнланса, килёштерсе вáй хураçсё. Пурте лáпкá та тараватлáскерсем. Чáтма сук тарáхса ситсен те, хáйсем начар кáмáллá пулнине кáтартас мар тесе тáрáшаçсё. Çавáн пек чухне воспитани тата сáпайлáх тёлёшпе уйрám шул пётёрнё пек туйáнать. Интеллигентлá Николай Иванович Леснякован шулне. Шáп кáна вэл тáрáшнине 28 сул каяра оптика пайне йёркеленё. Вэл вара сынсене халё те кирлё.

Т.НАЗАРОВА.

Укерчёкр: Т.АГАПОВА.

Вәрләх сінчен мән пелетпөр?

Паллах, килти пахчара туса илне сортсенчен вырлантах вәрләх хатәрленине нимән те ситмест. Анча та өсө те, вәхәчә те нумай каять тесе ытларак хәшә вәрләх туянма тәрәшәт. Унсәр пусне төрлө сортсем пөр-пөрине хуташ тусанланма пултарнине те манмалла мар. Шел те, чылай пахча сакна пахча шута илмест.

Сәмахра, хәрәслә чечеклә чылай пахча сымәс культури пөр-пөрине, ял хушләх үйәсенче үсәкән рапса, анра саракпа тата ытти сүм кураксемпе те хуташ тусанланма пултарат. Сәмах май, сүм кураксемпе ытти хаш-пөр пахча сымәс сем те хуташ тусанланма пултарассә.

Апла пулсан, хәрәслә чечеклә сортсенчен пахча сән килте пөр-пөрине хуташман икә культуран ытла үстерме кирлө мар.

Вәрләхләх үстернә чух сак культурасем хайсемпех хәрасах тусанланма пултарассә:

- тур йышши купаста-сем;
- кәшманпа редис;
- йүс кәшманпа сарак, рапс, турнепс, пекин купаста;
- йүс кәшманпа кольраби;
- саракпа тунепс, пекин купаста, рапс.

Йүс кәшманпа рапса, купастапа сарак гибричә, турнепса вара пысак тухәслә сарак тесе шуглассә. Саванпа та вәрләхләх купастапа асәннә сак культурасене каллах пөрле лартса ситәнтәрме юрамасть. Апла-тәк, пөр-пөр вәрләхләх купастапа кәшманпа с редиспа кәна үстерме юрат, анча өсәне те юнашарах вырнашармалла мар.

Кашни сулах пөр йышши культурасемпе пөр сортсенех үстерни те төрәсех мар. Саван пекех пахча сымәс вәррисене чылай сүлсем хушши упрама та кирлө мар.

Пахча сымәс вәррисене мишәшер сүл упрама юрат-ха?

Хәяр, кабакоч, патиссон, каван - 6-8 сүл; купаста, помидор, пәрса, фасоль, нимәс пәрси, редис, йүс кәшман - 3-5 сүл; кишәр, сарак, пәрәс, кәшман, баклажан, шпинат - 3-4 сүл;

сухан, петрушка, укроп, кашкар, кәшкар, ути, кресс-салат - 2-3 сүл; пастернак, сельдерей - 1-2 сүл.

* Юсав өсәсене хәвәртлатмалла

Уй-хирсенчи сүрхи өсәсем төлне техникана хатәрлессе кәсал кәткәс пырат. Ирәнә кәркунне сәртме сухи тата чәкәнтәр кәлараси вәраха тәсәлни, сак өсәсене питә йывәр сәнтәләк услови өсәсенче ирттерни пөр энчен тракторсем питә кивелнин сәлтәвә пулсә тәна, тепәр энчен - өс хатәрәсене хәле упрама вәхәтлә лартма кәткәсләтнә.

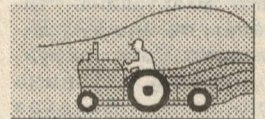
Сапах та йәркеләх кәтартнә хушләхсенче юсава кая юлса пушәннә пулин те, саклатмалли машинәсене "ура сине" тәратма өлкәрнә. Саванпа паянхи кәна хушләхсенчен чылай шәнче сүрхи кирте өслемелли хатәрсене юсаса пәтернә - сүрсене, культиваторсене тата тәштырә сеялисене. Анча ял хушләх управленийәнчен панә даннәйсенчен сак пәллә: "40 лет Победы", "Черемшан", Заря", "Төрнеç" хушләхсенче культиваторсен хатәрлөхә пурә 50-60 процент шут-

ланат, М.Джалиль ячәпе хисәленекен хушләхәра вара сәялкәсемпе өс савнаш-

ленә. Ку өнәпе өсәсем "Киклө", "Игенче", Мичурин ячәпе хисәленекен хушләхсенче

тәрәшәсә. Төпрен илсен, минераллә удобренисем турттарассишән тәрәшнә, халь өсәсене вырәнсенче кирлө пек упрамалла тата пәлсе уса курмалла. Сав вәхәтрах сәмах өсәсене агрегатсене мәнле мелләрех тиессине тивәстерессе сінчен пырат. Пәлтәр, шәп кәна погрузчиксем ситменнипе тата пуррисемпе тухәслә уса курманнипе хәшпәр агромероприятисене пурнәсәлсине вәраха тәсәлнә. Саванпа пөрлөх тепәр кирлө меропрятисе - хире тухмалли өс хатәрәсене агрегатмалли вәхәт ситнә. Анча та ку өсә пур сәртте те тытәнайман, мәншән тесен, пөрчәллә культурасене акакан сәялкәсене хатәрленипе пөрлөх пропашной тата техникәлла культурасене акакан сәялкәсене өсә юрәхлә тумалла пулнә.

Саванпа пөрлөх ака вәхәтәнчи ытти өсәсем сінчен те манмалла мар.

Сүркунне Васкататъ

кал, пөрремәш икә хушләхәра сүрсене юсәсине пәчәк шәйра пулни пәшәрхәнтәрәт. Сапах та уйри төп вәй - тракторсен шәйә уйрәмах шухәшлаттарат. Юсав өсәсене сүлсерен пысак тимлөх уйрәкан хушләхсенче, өсәш шугәчә "Рассвет", РСУн хушма хушләхә, "Заветы Ильича", сәллах "Агрохимсервисан" хушма хушләхә, өслекен тракторсенчен сүрри ытла хатәрлөх линейки сінче. Кунта "Комбайна" уйрәм пәлртмалла, хушләхәра пәлтәрхи ака төлне пөр трактор та юсаманччә, кәсал вара юсав өсәсене тивәсәлипә йәркә-

лайхә пырассә. Анча "40 лет Победы", "Элмет", Хафизов ячәпе хисәленекен, "Тан", сәт-сү комбинәчән, нефтебазән, сәхәр завоҷән хушма хушләхәсенче, уйрәмах "Черемшанра" тракторсене юсәсине кәткәсләру-тәрура.

Сүркунне васкататъ. Саванпа та ял өсәчән өсә пәшәрхәнәвнә әнланмалла өнтә, ака вәхәчә ситет вәт. Уқса сүк, пурте хаклә, саванпа та тракторсене запас пәйсәмпе тивәстерме йывәр. Чәнах та, пәлтәр район ертүсәсем хушләхәсене сак ытүсәсене тәтса пама майсем тупрәс, кәсал та кирлө мерәсем йышәнма

СӨР ХУСИСЕМ

Нурлатри МТСән пәрлеитернә отрячән членәсем Анатолий Кадяшевпа Олег Юхмальчин комбайнерсем тата Ильхам Мифтахутдинов ачакан иртнә сүл тухәсә пухса кәртнә вәхәтра саваннине пәлмәсәр өсләнә. Вәсем сакәр сүл хушши уса курнә "ДОН-1500" комбайн бункерәнчен 12066-9970-шер центнер тырә пушатнә.

Талантсем

Янәра, хут купәс...

Пирән ялсенче "Выля, юратнә хут купәс" передачәна киләштермен сын сук та пулө. Әна пурте хаваслансах пәхәсә. Юратнә купәсан чун-чәрене ашәтәкан сәссине илтсен, кәмәл-туйам астан әскләнтәр!

Сак передачәна курнә чухне өпә яланах Пүлеркүләнчи культура сүртәнче иртнә художество пултаруләхән зонәри смотрне аса илетәп. Унта Пүлеркүләнчи, Чулпантти, Гайтанри, Салтакь өләнчи купәсәсем хутшәннәччә. Наум Семенович Никитина юри пөрремәш вырән панәччә. Ун чухне вәл купәспа вырәс халәх юрисене шәрантарнәччә, кәлашкәнчен вара хәстәррән ташласа та панәччә.

Ытти ялсенче те хәйсән юратнә купәсәсем, халәх хисәленекен пултарулла сынсем пур. Чулпанта ака, ман шугпа, чи пәллә купәсә Иван Дөгтев. Вәл питә аста хайлавсә, хәй те сәлла калат: "Мән шухәшланине әлә каласа пәлтәртәр тесе

өпә купәса тикәссән сарса яма юрататәп..." Пүлеркүләнчи Никитин вара халәх чәннипех төләнтерет. Пәлтәр, тырпул пухса кәртнә вәхәтра, хресченсен хушләхәсен "Урняк" ассоциацияән правленийә столовайра художество пултаруләхән концертне йәркәленәччә. Вәл апат вәхәтәнче пөр сәхәте яхән пычә, пәтәм юрәпа ташә номерәсене Наум Семенович купәсә каласа илемлетрә. Механизаторсем питә сәвәннәччә. Пирән купәсә сінчен каласа хәварам-ха: районти нумай ялта вәл клуб заведующийә пулса өсләнә (хәй агронома вәреннә, сапах музикана киләштерни сәнтәрнә), ял маевкисене, акатуйсене, "Выля, хут купәс!" конкурсене активлә хутшәнәт. Ялти пөр туйта унсәр иртмәст - сынсен кәмәлне лайхә сисет, хәсан, кам валли тата мән каламаллине пәлет, саванпа та ялта ака юратассә.

Халәх хәйән хәйне өвәр таланчәсене хисәплет.

РЕДАКЦИ ПОЧТИНЧЕН

Тәрәшә өсләсә

Вьләх-чәрлөх өрчәтессинче халь яваллә тапхәр - вьләхәсене хәл кәсарасси пырат. Пирән хушләхәра дояркәсем хушшинче Аклима Миндубәева малти вырәнә тытса тәрәт. Вәл пөрремәш хут пәруланә өнесене пәхәт, тәләкра пөр өнерен 12,5 килограмм сәт суса илет. Гульчәк Насыбуллинан, Аклима Шигаповапа Гульсум Салахован ушкәнәсенче сак кәтарту 11-10,5 килограмм шугланат. Вьләх-чәрлөх өрчәтес өсә вәтәр

сүла яхән вәй хунә сак хәрарәмсем 1997 сүлхи результатсемпе те хушләхәра малти вырәнсенә йышәнчәс. Халә те өсәсем вәйәсене шелләмәсәр өсләсә. Пәру пәхәкансем Искра Зәйдуллина, Минсара Лукманова та вьрә сәмахсене кәна тивәс. Пәрусем төрәс-тәкел те самәр үсчәр тесе өсәсем нумай тәрәшәсә.

З.ИСМАГИЛОВА.
"Татарстан"
ассоциаци.

РЕДАКЦИ ПОЧТИНЧЕН

Пирә пуләшәкан Райхана

"Афган" посело-кәнче пурәнәкансем сәлла час-часах калассә.

Урәхла мәнле-ха, сүркуннепә кәркунне тата хәллехи сәлтәманра сүран та, машинәпа та иртме сүк микрорайонта телефон сьхәнәвә, фельдшер пунктчә, аптека сүк, чирлекенсенчен кашни вара пуләшу ытма терапи уйрәмәнче медсестра пулса өслекен Райхана Рахимкулова патне каять. Вәл вара пуләшма

яланах хатәр, канаш та парат, кирлө пулсан юн пусәмне висет, пур әмелне парат.

Райхана сәмийи кунта темисә сүл каялла ашә сәртен кууса килнә, сүрт тунә. Поселокра пурәнәкансем ыра та ялан пуләшма хатәр медсестра пәтә хисәлөсә, Райхана пәлтәр медсестрасен районти конкурсәнче III вырән йышәнни питә савәнәслә хыпар пулчә.

С.УСМАНОВА.

Фестивальте пёрремеш хут

Мартан 6-7-мешесенче Сыранси Чаллара Тугарстан Республикин керешушисен уса фестивалё "Кикбоксинг - наркотиксене хирёс" девизпа иртрё. Турнира Тугарстан, Пушкартстан, Удмурти, Ульяновск тата Тюмень облакёсен представителёсем килчёс. Нурлат хулин чысне ДЮКФП (каратэ) тата "Родник" клуб (кикбоксинг) представителёсем хутелерёс. Кун пек шайра пирён ачасем пёрремеш хут керешрёс. Амартусем икшер минутлах вищё раундпа, Олимп системипе иртрёс, кунта вара выляса яни керешурен тухат. Ринг сине малтан Г.Губайдуллин тата К.Рожественский (Сыранси Чалла) тухрёс. Рустем каратэпе иккёмеш сул кәна хатёрленет пулин те, керешу сивёч пулчё. Кикбоксинг ваййин икё хутла чемпионё А.Васков тата Г.Ивлев (ДЮКФП) хушшинчи керешу тата интереслёрех пулчё, амарту умён Геннадий гриппа чирленё, апла пулин те апа вал палартмарё, хайпе амартаканан титулём те апа хумханта тармарёс. Чапах та кунта Хусан хулинче пуранакан А.Васков сентерчё. Н.Ткаченко ("Родник") хай пите лайах хатёрленне семи сыханура катартрё, амартура сак вищё категорияенче унга танлашаканни суккине катартакса пёрремеш выран йышанчё. Пирён пёртен-пёр хёр Ольга Ендирякова ("Родник") семи сыханура Ульяновск хулинчи тенче чемпионкипе керешсе иккёмеш выран сёс йышанчё. Финалта фулл сыханура Г.Гималетдинов тата А.Мальцев (ДЮКФП) выляса ячёс. Чапла вара, пирён команда пёр пёрремеш тата вищё иккёмеш вырансене сёнесе илчё. Амартусем хысхан ачасем пусёсене усмарёс, пачах урахла, вёсен тата вайларах хатёрленес камал суралчё. Сак пире, тренерсене, пите савантарать.

А.ЕРМОШКИН,
ДЮКФП тренерё.

Улах юрисем

Кавак кавакарчән, ай, пулас-мён

Таран шыва чамрам таран тесе,
Ашах сёрте сёлех пур тесе.
Ют яла та кайрам, пелеш турам,
Хамар яла ташман пур тесе.

Улача кёпе-француз арка,
Арки чечексем пусхёрлө.
Пире пёр курайман ташманёсем
Аста шатак - унта пусхёрлө.

Хысалти хапхара хупмастар,
Утсем тухсан пире калатар.
Хавар хёрёрсене чармастар,
Ятсем тухсан пире калатар.

Кавак кавакарчән, ай, пулас-мён
Кавак пелёт сумне вёсес-мён.
Сакан пек машкала пелнө пулсан,
Пиевсёре чухнех вилес-мён.

Тәхәнмастап кёске сәхмана:
Икё арка хушши куранат.
Пиреех сиекен ташманёсен
Хайсем мөнли витёр куранат.
Тәхәнмастап кёске пулсан та,
Макармастап нуша курсан та.

Пухса йөркелекенё
Е.ИЛЮШКИНА.

* Пирён патта сырашсё

Надежда Германовна - пирён шанчак

Январь уйахёнче эпё 70 сул тултартам. Вёсенчен 50 сулне яхан шулта ёслерём. Саванпа та эпё халё те шул пурнашсёпе интересленетп. Чамрак коллективпа пёрле унан ёсёсемшён саванатап, вёренекенсене юрататп, сёне шула пәкса ыгараймастап.

Сентябрён 1-мешёнче шул территорийён йөркелёхёнчен пите тёлёнтём: таса, тирпейлө, хитре чечексем пите нумай.

Пётём коллектив - сак шулта вёренсе тухнисем. Эпё, малтан шул директорё пулна май вёсен професилле асталәхё, пелёвё уснине, тарашнине сәнаса таратп. Пётёмешле төрөслө, кустри методика канашлавлө пулса иртрё вәхәтра мухтанине кәна илтетп. Вырас чөлхине литературине вёрентекен Надежда Германовна Чендарева чәннипех мухтава тивёс. Вал Сенгилевәри пелучилише пётёрнө, кайран Елабугари пединститутран вёренсе тухна. Малтанки сулсенчех вал хай пите тарашулла, тимлө, тирпейлө учительница пулнине катартрё. Уроксене теплөн хатёрленет, ачасене хитререх сырма вёрентес тёлөшпе нумай ёслет, методика литературине анла уса курать. 1997 сулхи суркунне Нурлатра икё эрнелёх курсра пулса курни пите савантарчё. Сакан пек калас килет: "Вырас чөлхине литератури - шанчакла алара".

Надежда Германовнан пите лайах сёмбе: юратакан машарё, хёрёпе ывалё. Вал сапар кил хуши хёрарамё. Сынсемпе камалла, хисеплесе каласать.

Надежда Германовнана сирёп сывлах, сёкленулө камал, ёсре малашне те анадусем, хальхи вёренту требованийёсемпе пёр тан пыма сунатп.

М.ЕГОРОВА.
Бугаиха поселокё.

Ан сёмёрё, ачасем, ан сёмёрё

"Теремок" ача-пача сачён пашарханса үкнө воспитателёсем унта темисе хутчен ёнтё каххине сула ситмен ачасем кёни сичен каласа пачёс. Ясли группинче (кунта кәна та мар) чуречесене сёмёрнө, сехетсен батерейкисене, ручкасем илнө. Бухгалтерие усна - кунтан тетрадь пачкине илсе тухса кайна. Медсестрасен пүлёмне урас тенё. Каххи хулигансем вялякан площадкари йывасран тунә скульптурасене пасарсё, сурт тарринчи шифер листисене сёре ываташсё, урамри верандасене вут чёртсёсё... Ачасем телевизорпа катартакан бевиксене курна пулас, саванпа вёсем те хайсене вара-хурахсем пек катартаспән. Анча та мөншён? Вёсем хайсем те пирён садика суренё вёт, хашё вара халь те хайён шаллөне е йамакне илсе килет. Эпир ачасемпе пёр хутчен кәна мар каласрамар, анча та усси сук, тецсё воспитательсем. Ачасене вялямалли выран суккине анланмалла, анча та кун пек "вяляни" ыра ёс патне илсе пымасть вёт...

РЕДАКЦИРЕН. "Теремок" ача-пача сачён коллективё ашшө-амашёсене чапла калама ыитрё: ыра камалларах пулар, сирён ывалар каххине аста пулнине сәнаса, контроллесе тарар...

СЫРУСЕН ПАЙЁ.

Ёслө сөнү

Сурт-йёр тума, производство строительствине пулас текеисене эпир арболит блокёсем (250x280x50 мм) сөнөтпёр.
Кирпёчпе танлаштарсан, йёнү, типё тата ашй, султаләкри хатё хаш вәхәтра та уса сывлаш, сёрмен стенасем - сакан сиччен ёмётленмест-и сурт хәпартма пуланә сын.
Сак материала капарлатма та лайах, касма сәмәл, патта та сәмәллән кёрет.
Арболит сумне строительство валли никёс блокёсем, урайна мачча валли материал, аләкпа чурече блокёсем, витмелли тимёр (2500x1250x5 мм, хура), хәма сутса пама пулатаратпёр.

Тавар туянакансем, строительство материалёсене инсө кайса шырамалла мар, кирлө тавар пирён вәрман хушаләхёнчех пур. Продукцие хамар транспортпах лөссе пама пулатаратпёр.

Вәрман хушаләхё сирён регионьарта дилерсем шырать. 50 кубла метр ытла продукцие сутсан дилер услужшён унан хакён 5 процентне, 100 кубла метр ытла сутсан вара 10 процентне түлетпёр.

Аксури вәрман хушаләхёнче ыйтса пөлме пулатаратпёр (Аксу рабочи поселокё). Телефонсем: (8244) 2-12-48, 2-11-92, 2-14-32.

Учредительсем: Нурлат районён администрацийёне редакцие ёс коллективё

Хасат эрнере вищё хутчен - юнкун, эрнекун, шәмәткун тугарла, вырасла тата чавашла тухат.

ПИРЁН АДРЕС: 423000, Нурлат хули, Карл Маркс урамё, 19.

ТЕЛЕФОНСЕМ: редактор - 2-12-14, 2-22-81, редактор заместителё тата советсемпе обществалла организациен пурнашён пайё - 2-10-44, редактор заместителё, явшла секретарь - 2-18-67, редакторан вырас дубляжё енёпе ёслекен заместителё - 2-14-16, редакторан чаваш дубляжё енёпе ёслекен заместителё - 2-10-44, ялхушаләх пайё, промышленность, сырүсемпе массалла ёс пайё - 2-22-51, бухгалтери, реклама пайё тата фотокорреспондент - 2-15-63.

ПЁЛТЕРУСЕМ

Вищё пүлёмлө хваттер сутатпёр. Адрес: Московская урамё, 5-45, 17 сехет хысхан пымалла.

Киров урамёнчи 20-меш номерлө сурта (15 сотка участок пур) пёр е икё пүлёмлө хваттерпе улайтаратпёр. Адрес: Комсомольская урамё, 17.

1984 султа туса кәларна "рубин" тёлө ВАЗ-21099 сутанат. Телефон: 3-62-40.

Пёр пүлёмлө хваттер сутанат. Адрес: Циолковский урамё, 11-95.

"Альянс" магазин (апат-симёс пасарё) тата "Елена" магазин 1,2,3 камералла, төрлө моделлө холодильниксем, "Стинол", "Норд" морозильниксем сутассё. Түлевсёр лөссе парассё, гаранти 2 сул. Телефон: 5-41-19. Свидетельство Б-621.

Октябрь райовён Коопзаготпромя халәхран паха симёс сутан илет:

пуслә сухан - 1 килограмне 2 тенкёпе кәшман, кишёр - 1 килограмне 1 тенкёпе. Апат-симёс пасарёнчи "Ял хушаләх продукцёсем" магазина е Коопзаготпромяри паха симёс складне пымалла.

Икё пүлёмлө хваттере сутатпёр е пёр пүлёмлипе улайтаратпёр. Адрес: Заводская урамё, 2а-25.

Польшяра туса кәларна кухня гарнитурёсем, стенкасем мартан 25-мешёччен сутатпёр. Телефон: 5-24-08.

Хула варринче 2 пүлёмлө хваттере 3 пүлёмлө хваттерпе е лайах суртпа хушса түлесе улайтаратпёр (чугун сул, сахяр завочён, Кәрмайш микрорайонёсене сөймелле мар). 5-12-70 номерлө телефонпа 17 сехет хысхан шәнкәравласа пөлмелле.

Уйрам сурта (участок, мунча, нүхреп, гараж пур) хваттерпе улайтаратпёр. Куйбышев урамёнчи 96-меш сурттри 1-меш хваттерте 17 сехет хысхан ыйтса пөлмелле.

Икё пүлёмлө хваттере сутатпёр. Адрес: Советская урамё, 195-58.

Лайах шайри ВАЗ-21083 васкавлә сутатпёр. Гиматдинов урамёнчи 60-меш сурттри 17-меш хваттерте 17 сехет хысхан ыйтса пөлмелле.

Илсе тухмалли сурт сутанат. Кислев ялөнчи Маулет Ганевран ыйтса пөлмелле.

ВАЗ-2101, Гайтан ялөнче сурт сутатпёр, хакла мар. Советская урамёнчи 53-меш сурттри 2-меш хваттерте 16 сехет хысхан ыйтса пөлмелле.

"Татнефть" АОи привилегиялө тата "А" категориялө акцияёсене сутан илетпёр. Телефон 2-19-46 (Модасен ателлө). Лицензи номерё - 012-00056-110000. 1997 сулхи сентябрён 30-мешёнче РФ ФКЦБпанә.

М.Б.Багряицев врач сынсене эрех ёснинчен тата табак туртнинчен пёр сеансра сиплет.

Пирён патра кәна!

Сеанса пөтөмпех анонимла ирттеретпёр. Сипленё чухне таванёсем пулма пултаращё. Справка паратпёр. Консультаци, каласу, каярахри сәнавсем тата кодировани хысханхи пулашу - түлевсёр!

Сипленё кун, эрнекунсенче, мартан 27-мешёнче, апрелён 10-мешёнче районти культура суртёнче 11 сехетре сырантару тата каласу ирттеретпёр. Лицензи МЗ РФ N00164-30, 1995 сулхи январён 16-мешёнче панә.

Тён редактор Р.Ф.ЗАМАЛЁЕВ.

Редактор тивёсёсене пурнашакан Т.И.БУРАЙКИНА.

Хасата Тугар Республикин Информацие пичет министрствинче шута илнө.

Регистрациленё номерё 34.